

KerkPunt

kom verder in kerk-zijn

Handreiking voor zondag van het samen opvoeden
Bijbelgedeelte: Jozua 4:1-24

'Samen delen, samen weten'

Inleiding

Het thema van de Week van de Opvoeding 2023 is, zoals vorig jaar, 'Samen delen, samen weten'. Het Nederlands Jeugdinstituut, initiator van de Week van de Opvoeding deelde hier eerder over: 'Voor elke opvoeder is het belangrijk om verbinding te maken, met elkaar als opvoeders, maar ook met anderen uit de omgeving die bij de opvoeding betrokken zijn. [...] Door kennis en ervaringen te delen komen we dichterbij elkaar. En door samen te delen weten we meer.' Het Bijbelgedeelte van vandaag geeft aan: maak niet alleen verbinding met mensen om je heen, maar zeker ook met die uit het verleden.

Vooraf

Informeer de gemeenteleden vooraf over de zondag van het samen opvoeden. Communiceer wat er extra of anders is aan deze zondag, zodat ze zich daarop kunnen voorbereiden.

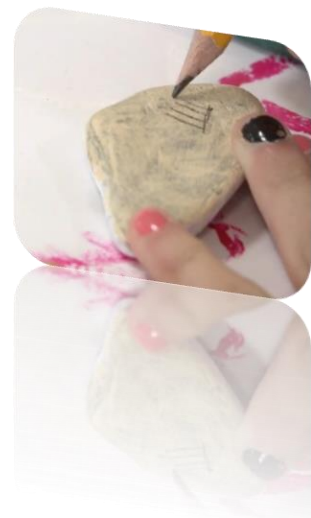

Starter

'Memory stones'

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=2FcOKgZJf8s>

In bovenstaand filmpje maken de kinderen memory stones om de tweede wereldoorlog te gedenken. Deze stenen doen denken aan de gedenkstenen uit Jozua 4. Gedenken is meer dan terugdenken aan. Het is je betrokken weten bij de gebeurtenis van toen én je daardoor laten bepalen. Dit is iets dat je in het filmpje ziet terugkomen. De juf benoemt dat ondanks dat het ver van ze afstaat de kinderen zich kunnen inleven hoe angstig en machteloos de situatie tijdens de tweede wereldoorlog was. Daarnaast hebben de kinderen zelf ook veel verhalen die van generatie op generatie zijn doorgegeven.

Preekschets

Hieronder volgen mogelijke aandachtspunten voor de preek. Het is geen uitgewerkte preek, maar bevat elementen waarmee de voorganger aan de slag kan om een preek te maken.

Exegetische opmerkingen bij Jozua 4 vers 1 – 24

Na een tocht van zo'n veertig jaar door de woestijn na de verlossing uit Egypte komt het volk Israël aan bij het beloofde land. Maar ze stuiten op een grens – de Jordaan, die in deze tijd geen kabbelend riviertje is, maar een rivier met een sterke stroming. In hoofdstuk 3 en 4 wordt beschreven hoe het volk tóch die rivier kan oversteken, droogvoets, én hoe het met deze gebeurtenis moet omgaan.

Er zijn enkele opmerkelijke gegevens in deze hoofdstukken: In de eerste plaats wordt de belangrijke plaats aangegeven van de ark van het verbond, zoveel als de troon van de HEER, die een teken is van zijn macht en trouw. Israël moet er goed van doordrongen zijn dat zijn aankomst, zijn leven in het land van de belofte, alleen maar te danken is aan deze HEER, zie 4 vers 7 en 18. Tegelijk is de ark ook de ark der verzoening: de doortocht is uiting van Gods vergeving en dat Hij dankzij het bloed het volk voorgaat.

Vervolgens wordt in 4 vers 19 gezegd wanneer deze doortocht plaatsvond: op de tiende Nisan. Dat is ook de dag dat elk gezin in Israël een lam uit zijn kudde moest kiezen dat op de veertiende Nisan als paaslam werd geslacht. Opnieuw: wanneer Israël in het beloofde land komt is dat te danken aan de genade van de HEER. Ook worden de uittocht uit Egypte en de doortocht zo aan elkaar verbonden. En in vers 23 blijkt dat deze doortocht ook een 'herhaling' is van de doortocht door de Rietzee, luttele tijd na de uittocht uit Egypte.

Het is een nadrukkelijk bevel van de HEER dat Israël deze doortocht gedenkt – er moeten twaalf stenen in de Jordaan worden gelegd en twaalf stenen nabij Gilgal, zie vers 7 slot en vers 9. Deze twee monumenten vullen elkaar aan: die in de Jordaan wijzen de plaats aan waar het is gebeurd, die op de oever herinneren eraan wanneer die in de Jordaan minder goed zichtbaar zullen zijn geweest. Gedenken is meer, dieper dan 'terugdenken aan'. Het is 'je betrokken weten bij de gebeurtenis van toen én je daardoor laten bepalen, beïnvloeden.' Dat blijkt ook uit wat Jozua zegt in vers 23: '... de HEER, jullie God, heeft de Jordaan voor jullie drooggelegd...' en in vers 24 '... zoals Hij ook de Rietzee voor ons heeft drooggelegd.' Ook al heeft de huidige generatie het niet lijfelijk, 'letterlijk', meegemaakt, toen de HEER het volk verlost, verlost Hij ook die huidige generatie. Laat Israël gedenken, want, zoals rabbi Baal Sjem Tov heeft gezegd: 'Vergeten leidt tot ballingschap, in gedenken ligt het geheim van de verlossing.'

De HEER gaat er ook vanuit en het is ook zijn bedoeling dat de monumenten vragen oproepen bij de kinderen, vers 6 en 21. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en de HEER daagt hen uit. Laten ouders, laat het volk dan weten wat de HEER heeft gedaan en laten zij bereid zijn te vertellen. De vragen van kinderen en tieners (en van wie niet) zijn kostbaar!

Tenslotte – in dit hoofdstuk valt er ook nadruk op dat het volk een eenheid is. Uit iedere stam moet één man één steen uit de Jordaan meenemen, het monument is een gezamenlijk gedenkteken, vers 2 – 5. En de stammen die zich in het Overjordaanse hebben gevestigd gaan mee in de doortocht. De verlossing door de HEER is voor het volk en de enkeling voegt zich daarbij.

Mogelijk aandachtspunten voor de preek (in willekeurige volgorde)

In het kader van 'samen delen, samen weten' is het van belang om er aandacht aan te geven dat kinderen van nature vragen en dat je als gemeente, als ouders, die vragen ook oproept. Laten we zorgen voor 'monumenten' – in de kerk zijn dat in ieder geval doop en avondmaal, te denken zijn ook aan de kleuren van het kerkelijk jaar, allerlei kunstuitingen. En grasduin in dit verband ook eens in het boek 'Nooit meer een kleurplaat' van Maartien Hutter en Henk Kuindersma.

Gedenken is belangrijk, zodat duidelijk is dat de HEER niet alleen een God is van het verleden, maar ook van vandaag. Het is belangrijk er aandacht aan te geven dat gedenken wil zeggen dat je je door wát je gedenkt laat bepalen, beïnvloeden. Misschien kunt u daar voorbeelden van geven én kan het heilzaam zijn om te benoemen dat we daarin ook gehinderd kunnen worden door ervaringen uit het verleden én hoe daar mee om te gaan.

Zoals de uittocht en de doortochten door de Rietzee en de Jordaan één geheel zijn, zo is dat ook met het verlossingswerk van onze Heer Jezus Christus. Dat wil zeggen – laat in de prediking duidelijk zijn dat we ín deze wereld (kerst) mogen leven als verlore mensen (goede vrijdag en Pasen) door de kracht van de Geest (Pinksteren) om mee te werken in de komst van Gods rijk. Israël kwam in Kanaän om de HEER te dienen, om als volk licht te zijn in de duisternis door te leven met de HEER. Zo worden ook wij als gemeente geroepen en verlost tot dienst, een eer! Het gaat er uiteindelijk niet om dat wij in de hemel komen, maar dat wij een stukje hemel op aarde mogen brengen.

Het volk ging als volk de Jordaan over. Daar kan een link liggen naar de boodschap dat in de gemeente iedereen mag meedoen met zijn en haar eigen specifieke gaven. Tegelijk zit er ook een kritische notie in voor vandaag: in onze individualistische samenleving is het een uitdaging om de Bijbelse boodschap te blijven brengen dat we, hoe uniek ieder ook is, deel zijn van een groter geheel. En als ik me niet vergis beginnen we dat tot ons heil weer wat te ontdekken – mens zijn we sámen met anderen. Christus' gemeente is een líchaam.

Kleurplaat/werkblad

Voor de kinderen is er een werkblad en een kleurplaat toegevoegd aan het einde van dit document. Verspreid deze onder de ouders en/of kinderen zodat ze tijdens de preek of een ander moment iets met hun handen kunnen doen terwijl ze de dienst volgen. (Met dank aan bijbelverhalen.nl en bijbelgemeente.be)

Opdracht voor thuis

Met deze opdracht kun je de gezinnen thuis de dienst laten verwerken.

1. Gedenkstenen

Benodigdheden:

- Stenen
- Lijmpistool of andere lijm

Misschien heb je ze wel eens gezien ergens. Stapeltjes stenen zoals je hierboven ziet. Ga met elkaar naar buiten en zoek een verzameling stenen bij elkaar. Kun jij met deze stenen een gedenkteken bouwen dat je kan helpen herinneren aan wat God in je leven doet? Je kunt de stenen opstapelen en vastzetten met behulp van een lijmpistool. Als een lijmpistool wat te gevaarlijk is (voor bijvoorbeeld de leeftijd van je kinderen) kan je andere lijm gebruiken.

In plaats van een stapel stenen te maken kan je ook de stenen in een vorm leggen en op een stuk hout of canvas.

Maak er vooral een ontspannen activiteit van. Je hoeft niet het perfecte kunstwerk te maken. Ga tijdens het maken van de gedenktekens in gesprek met elkaar.

Je zou de volgende vragen kunnen stellen:

- Kijk eens in jullie woonkamer, welke dingen zien jullie die iets vertellen over wat het geloof voor jullie betekent. Roepen de dingen ook vragen op?
- Zijn er in jouw eigen leven momenten geweest die je nooit meer vergeet? Heb je hier misschien een gedenkteken van?
- Het volk trok door de Jordaan. Hoe zou dit voor hen geweest zijn? Probeer daar eens wat over te vertellen.

- Wie heeft jou eens een mooi antwoord gegeven op een (geloofs)vraag die je had?
- Het volk ging als vólk de Jordaan over. Hoe voel jij je in de kerkelijke gemeente? Zou je jullie als een vólk omschrijven?

Stellingen:

Ben je het ermee eens/oneens? Leg aan elkaar uit.

- Het is moeilijk om met elkaar over het persoonlijk geloof te spreken.
- Ik ervaar de kerkelijke gemeente als een familie.

2. Jordaan van gelatine

Voor de personen die ervan houden om te bakken is het misschien leuk om een voorstelling van het oversteken van de Jordaan van blauwe gelatine te maken.

Nodig:

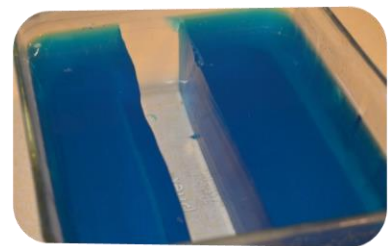
- Monin blue caracao siroop (of andere blauwe limonadesiroop)
- 14 blaadjes gelatine
- Eventueel fruit (bijvoorbeeld blauwe bessen)
- Vierkante ovenschaal

Vul een kom met een laagje water, leg hierin de gelatineblaadjes 1 voor 1, laat in vijf minuten zacht worden. Maak ondertussen limonade van de siroop en het water. Giet hiervan 1 dl in een pan en breng deze aan de kook. Haal het van het vuur. Haal de gelatineblaadjes uit het water en knijp ze goed uit. Voeg de blaadjes toe aan de siroop en roer tot de bladen zijn opgelost.

Laat het een half uur afkoelen in de koelkast. Als je fruit wilt toevoegen in het tafereel is dit het moment om het fruit toe te voegen. Doe het fruit in de bakvorm en giet de gelatine er overheen. Zet het nogmaals in de koelkast en laat het nu twee uur staan zodat de gelatine hard wordt.

Snijd vervolgens met een scherp mes een pad door de rivier de Jordaan. Trek het middenstuk eruit met je vingers.

Leg wat chocoladekiezeltjes onderaan het pad en laat LEGO-mensen door het midden van het pad lopen. Nu heb je je scène 'Over de Jordaan' in gelatine voltooid.

Bron: Susanevans.org

Tijdens het maken van het tafereel is het een mooie gelegenheid om met elkaar door te spreken over het Bijbelverhaal, hier kunnen de voorbeeldvragen gebruikt worden die bij opdracht één geformuleerd zijn.

Bidden

God maakt een pad door de rivier de Jordaan. Onderstaand gebed is geïnspireerd op psalm 114. "In deze psalm gaat het over wonderen die God heeft gedaan. Zo maakte Hij lang geleden een pad door de zee. Zorgde Hij ervoor dat een rivier stopte met stromen. [...] Wat is God groot! De psalmdichter prijst God ook om wonderen die Hij nog gaat doen."

(Uit: 'Ik bid de psalmen' van Ingrid Plantinga & Willemijn de Weerd).

Dit gebed kan voorgedragen/voorgelezen worden door een kind uit de gemeente.

Heer in de hemel,

Ik wil U prijzen om de wonderen die U hebt gedaan.

*U maakte een pad door de Rode Zee,
toen het volk Israël uit Egypte vluchtte.
De Jordaan stroomde niet meer,
toen het volk Israël daar doorheen moest.*

*Ik wil U ook prijzen om de wonderen die U nog gaat
doen.
U bent een God van wonderen.
Ook Vandaag nog.*

Amen

Liedsuggesties

Psalmen: 114, 78, 66, 93

Liedboek 1973: 339, 290, 340, 66, 337

Opwekking: 148, 642, 813

Marcel en Lydia: Op reis

<https://www.youtube.com/watch?v=OvImziahMxl>

Matthijn Buwalda: Nog één rivier

<https://www.youtube.com/watch?v=LicRfVAyHWg>

Hanna Lam: Ga je met ons mee naar de overkant?

<https://www.youtube.com/watch?v=axoPGTZtlil>

Lied 379 uit de bundel "Glorieklokken": Niet alleen trek ik door de jordaan.

https://www.youtube.com/watch?v=8JD_qPSqwQc

Als je staat aan de over van de jordaan

<https://www.youtube.com/watch?v=1zIQxMMMIEU>

In gesprek met andere opvoeders

1. Wat spreekt u aan of tegen in dit Bijbelgedeelte?
2. Welke mogelijkheden ziet u om vragen bij kinderen op te roepen? Hoe vindt u überhaupt 'vragen'?
3. Spreek met elkaar over het verschil in 'beleving' tussen de Bijbelse boodschap en de 'geest van de tijd' wat betreft collectief en individu. Wat is het positieve en het negatieve van de Bijbelse lijn (als enkeling toegevoegd worden aan...) en de huidige (mijn omgeving moet zich aanpassen aan mij...).
4. Hoe kun je als gemeente handen en voeten geven aan het ondersteunen van de ouders?

Meer informatie

Voor meer inspiratie, materialen en toerusting voor geloofsopvoeding zie onze website: www.geloofsopvoeding.nl.

Voor meer informatie over de CGJO: bezoek www.cgjo.nl

Voor meer informatie Kerkpunt: bezoek www.kerkpunt.nl

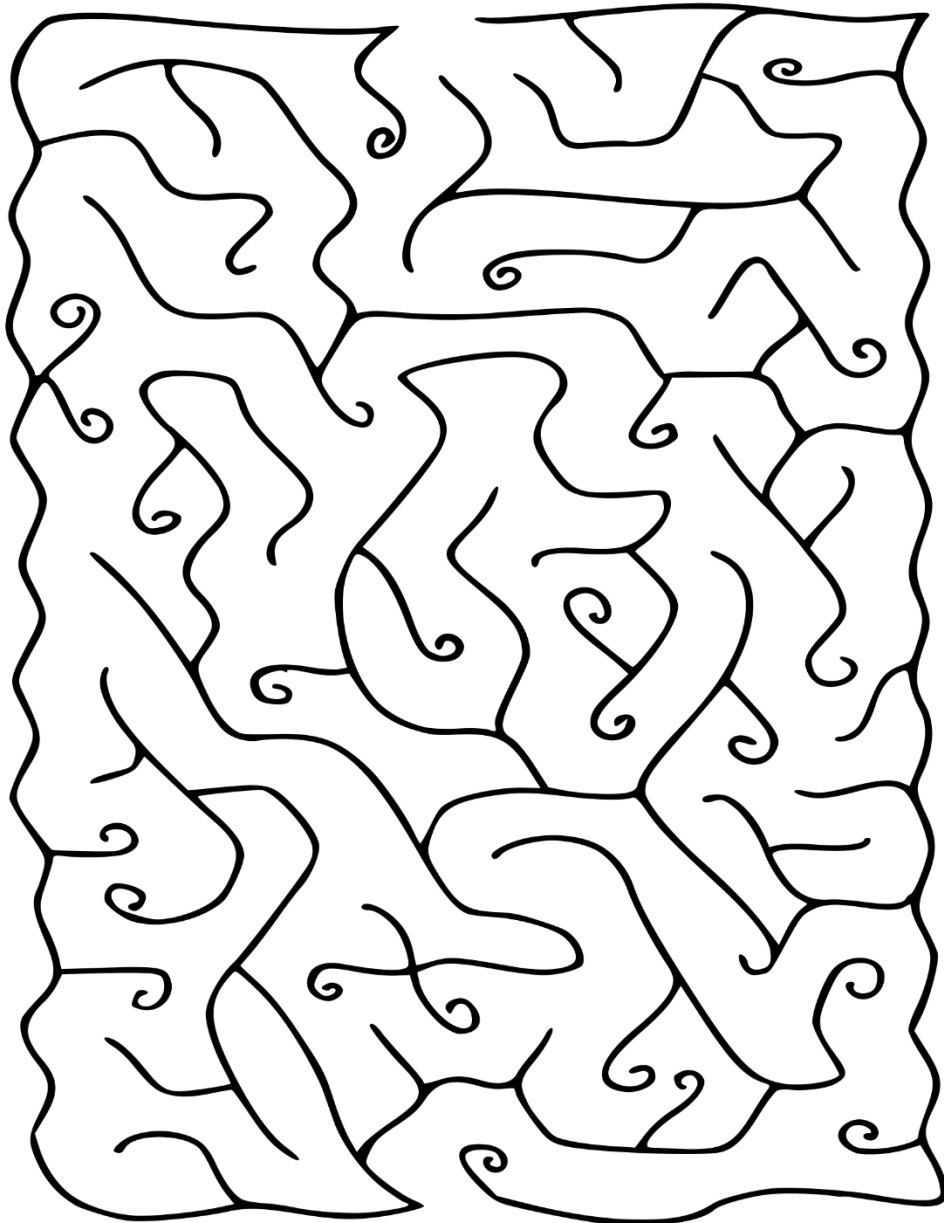
Colofon

Deze handreiking is een product van de CGJO en Kerkpunt, samengesteld ter gelegenheid van de Zondag van het samen opvoeden 2023. Bijdragen aan deze map zijn geleverd door: Ds. Machiel Oppenhuizen en Arjen Uil.

Doolhof

Jozua 4

Help jij het volk de juiste weg door de jordaan te vinden?

Kleurplaat

Jozua 4

God scheidde de rivier de jordaan zodat de mensen het Beloofde Land konden binnengaan. De priesters gingen eerst met de speciale kist genaamd 'de ark van het verbond'. Kun jij de speciale kist vinden? Kleur de kleurplaat.

Bron: <http://liguorivbs.org/>